

**PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ZÁVADA
2015-2020**

Identifikačné údaje dokumentu:

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Závada 2015-2020	
Územné vymedzenie:	Kód kraja: 600 Kód okresu: 610 Kód obce: 516554 Kód KÚ: 821012	Názov kraja: Banskobystrický Názov okresu: Veľký Krtíš Názov obce: Závada Názov katastrálneho územia: Závada
Východiskový dokument na úrovni obce:	Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Obce Závada na 2008 – 2013 (prerokované a schválené dňa 23. Mája 2008)	
Východiskový dokument na úrovni VÚC:	Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja obce Banskobystrického samosprávneho kraja 2015 – 2023	
Dátum platnosti:	Od 12.decembra 2015	Do 31.decembra 2020
Publikovaný verejne:	27.11.2015	

Spracovanie PHSR

Forma spracovania	<p>Základom tvorby a realizácie PHSR je partnerstvo socioekonomických partnerov a účasť všetkých občanov na procesoch plánovania, rozhodovania a realizácie programu. PHSR je vypracovaný na základe overených informácií a reálnych možností rozvoja územia vrátane jeho finančných zdrojov. PHSR je záväzkom všetkých účastníkov procesu tvorby a realizácie programu voči občanom daného územia.</p> <p>Spracovanie sa realizuje pomocou externých odborníkov. Spracovateľom dokumentu je spoločnosť Regionálna rozvojová agentúra pre rozvoj regiónu Stredného Poipolia.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Dokument bol spracovaný v súlade s platnou legislatívou - Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a na základe platnej Metodiky na spracovanie PHSR.</p> <p>Spracovanie riadil a zastrešoval starosta obce Závada. Zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou bola uskutočnená verejnou besedou a dotazníkovou metódou.</p>
Obdobie spracovania	07/2015 - 12/2015
Financovanie spracovania	Financovanie celého procesu spracovania PHSR zabezpečila obec z vlastných zdrojov

Obsah

ÚVOD.....	4
1 ANALYTICKÁ ČASŤ.....	7
1.1 Základná charakteristika obce.....	7
1.2 Širšie územné vzťahy.....	7
1.3 Užšie územné vzťahy.....	7
1.4 Historicko-kultúrna charakteristika obce.....	8
1.5 Fyzickogeografická charakteristika.....	10
1.6 Obyvateľstvo.....	13
1.7 Vyhodnotenie väzieb na PHSR VÚC BBSK.....	17
1.8 SWOT analýza.....	19
1.8.1 STEEP analýza.....	21
1.9 Vyhodnotenie hlavných disparít a faktorov rozvoja.....	22
2. STRATEGICKÁ ČASŤ.....	24
3. PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	27
4. REALIZAČNÁ ČASŤ.....	29
4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie.....	29
4.2 Komunikačná stratégia.....	29
4.3 Monitorovanie a hodnotenie.....	30
4.4 Akčný plán na obdobie dvoch rokov.....	31
5. FINANČNÁ ČASŤ.....	32
5.1 Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania.....	34
6. MOŽNOSTI ČERPANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV.....	36
7. ZÁVEREČNÁ ČASŤ.....	42
8. PRÍLOHY.....	43

ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Závada na roky 2015 – 2020 je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v **Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR** a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v **Programe hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2015 – 2020**, na území ktorej sa obec Závada nachádza.

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2014 - 2020 a v súlade so **Zákom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja** bolo pre obec nevyhnutné začať s aktualizáciou základného programového dokumentu, prostredníctvom ktorého je cieľom je rozvoj obce. Doteraz platný **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Závada** na roky 2008 – 2013 bol prerokovaný a schválený dňa 23.05.2008 a v súčasnosti je už neaktuálny.

Hlavným cieľom je vychádzať z aktuálnej situácie v území a zostaviť strategickú a implementačnú časť tak, aby sa stala východiskom pre realizáciu budúcich projektov. PHSR je vypracovaný na základe overených informácií a reálnych možností rozvoja územia vrátane jeho finančných zdrojov.

**Harmonogram spracovania Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
Závada na roky 2015-2020**

Tabuľka č. 1 Harmonogram

Termín	Júl 2015	August 2015	September 2015	Október 2015	November 2015	December 2015
Úvod						
Analytická časť						
Strategická časť						
Programová časť						
Realizačná časť						
Finančná časť						
Posúdenie strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z. z.						
Schválenie zastupiteľstvom obce - Záver						

Pri tvorbe PHSR boli dodržané nasledovné základné princípy:

- je založený na kvalitných a overených dátach,
- je výsledkom komplexných analýz v troch kľúčových politikách
- je vytvorený partnerstvom hlavných aktérov územia,
- je v súlade s udržateľným využívaním hodnôt a zdrojov konkrétneho územia,
- je vyjadrením vízie v konkrétnych stratégiách a rozvojových projektoch.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Závada sa skladá z **úvodného zhrnutia** celého materiálu, **analytickej časti**, ktorá obsahuje vonkajšiu a vnútornú analýzu obce a SWOT analýzu v prioritných oblastiach rozvoja zahŕňajúcu silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby.

Ďalej obsahuje **strategickú časť**, ktorá zahŕňa víziu obce, výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna a environmentálna). **Programová časť** dokumentu obsahuje zoznam opatrení a aktivít (akčných plánov) na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. **Realizačná časť** je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu.

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, ako aj indikatívny finančný plán realizácie PHSR.

Záver obsahuje informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Závada na roky 2015 - 2020 bude základným strategickým dokumentom na zabezpečenie koncepcného rozvoja obce, ako aj na zlepšenie a zefektívnenie rozhodovania miestnej samosprávy a bude neoddeliteľnou súčasťou pre možnosť čerpania prostriedkov z Európskej únie. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Závada na roky 2015 - 2020 je zameraný na podporu **regionálneho rozvoja na miestnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť**.

Cieľom spracovania PHSR obce bolo poskytnúť komplexný pohľad na súčasný stav a na perspektívy obce, stanoviť strategické oblasti a ciele rozvoja obce. Zmyslom procesu tvorby PHSR bolo sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, príp. rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a pod. Aktualizovaným programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obec zvýši svoje šance získať zdroje financovania na realizáciu rozvojových zámerov obce. Pomocou jednotlivých akčných plánov si obec bude vedieť správne zaradiť svoje projektové zámery do jednotlivých operačných programov a opatrení a bude vedieť preukázať súlad zamýšľaného projektu s regionálnymi stratégiami a miestnou stratégiou, ktorú bude reprezentovať svojím PHSR.

1. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie. Okrem základnej charakteristiky obce a opisu prírodných, t.j. fyzickogeografických podmienok, veľký dôraz kladie na humánno geografickú analýzu. Pomocou dostupných štatistických údajov sme podrobne študovali vývoj a štruktúru obyvateľstva, bývanie a bytový fond, ako aj ekonomickú a hospodársku situáciu obce.

Pri spracovaní analytickej časti bola použitá metodika zberu a vyhodnocovania informácií získaných z portálu Štatistického úradu SR, z dostupných knižných a internetových zdrojov, mapových z informácií od zamestnancov a obyvateľov obce Závada.

K textovej časti (k samotnému opisu) sú pripojené aj tabuľky na znázornenie a lepšie pochopenie vývoja, súčasného stavu a smerovania obce.

1.1 Základná charakteristika obce

Obec Závada leží v plytkej dolin Právického potoka, 20 km severovýchodne od Veľkého Krtíša. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1393. Patrila divínskemu panstvu a drobným šľachticom.

1.2 Širšie územné vzťahy

Okres sa nachádza v južnej časti Banskobystrického kraja. Na juhu susedí s Maďarskom, na východe s okresom Lučenec, na severe s okresmi Detva, Zvolen a Krupina a na západe s okresom Levice. Banskobystrický samosprávny kraj rozlohou 9 455 km² je najväčším vyšším územným celkom na Slovensku. Susedí s Košickým, Prešovským, Nitrianskym, Trenčianskym, Žilinským krajom a s Maďarskom. Pozostáva z 13 okresov, v ktorých sa nachádza 516 obcí, z toho 24 obcí má štatút mesta. Počet obyvateľov k 31.12.2014 je 656 813.

1.3 Užšie územné vzťahy

Okres svojou rozlohou 848 km² patrí medzi stredne veľké s prevažne vidieckym charakterom. Územie je riedko zaľudnené a podpriemerne urbanizované. Okres Veľký Krtíš zahŕňa 71 obcí – z toho 2 mestá. Z celkového počtu obyvateľov iba 31,4% žije v mestách. Hustota osídlenia je 53 obyvateľa / km², oproti hustote 110 obyvateľa / km² v rámci Slovenska (menej ako polovičná), čo zodpovedá členitým vrchovinným reliéfom krajiny. Pre túto prihraničnú oblasť je typická migrácia obyvateľstva a región dlhodobo vykazuje negatívne demografické ukazovatele.

V produktívnom veku je 72,32% populácie okresu, čo je veľmi priaznivá hodnota, nakoľko ponúka investorom dostatok pracovných síl. Problematická je však ich vzdelanostná štruktúra.

Pre okres je typické poddimenzované hospodárstvo, pričom územie disponuje s danosťami v oblasti energetiky, prírodného a kultúrneho dedičstva a s nevyužitým turistickým potenciálom. Najexponovanejšou časťou je mesto Veľký Krtíš, ktoré spolu s mestom Modrý Kameň a obcou Malý Krtíš tvoria vlastne súvislé priemyselné centrum okresu.

Poloha okresu Veľký Krtíš je na medzinárodnej úrovni (vzhľadom ku koncentrácii obyvateľstva a služieb v rámci štátu) podpriemerná. Okres leží v strede osi východ - západ, Bratislava – Košice a osi juh – sever, Budapešť – Banská Bystrica – Varšava, pričom Budapešť (2 mil. obyvateľov) je vzdialená len 105 km. Tento potenciál je dosiaľ nevyužitý, pretože okres leží mimo hlavných dopravných tepien, či už cestnej alebo železničnej siete. V znížení lokálnej izolovanosti územia od roku 2011 prispieva nový most vybudovaný cez hraničnú rieku Ipeľ, pričom v dohľadnej dobe sa počíta s vybudovaním ďalších dvoch mostov. Dopravnú dostupnosť regiónu by mala zlepšiť rýchlostná komunikácia R7 (jej výstavba však stále sa posúva) a obnovenie železničnej dopravy. Dopravná infraštruktúra okresu je nevyhovujúca, väčšina cestných komunikácií potrebuje rozsiahlu rekonštrukciu. Vo väčšine obcí nie je vybudovaná verejná kanalizácia.

V lokalite obce Malý Krtíš je vybudovaný priemyselný park, v ktorom v súčasnosti pôsobia dve talianske firmy so zameraním na výrobu svetoznámych strojov pre fitness a na výrobu elektromotorov.

Oblasť obnoviteľných zdrojov energie je veľkým rozvojovým potenciálom okresu. Územie disponuje s veľmi dobrými iradiačnými podmienkami pre zriadenie fotovoltaických elektrární. Okres má tiež malú kapacitu v oblasti vedy, výskumu a inovácií. Pomer ekonomicky aktívneho obyvateľstva je veľký, počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním je však ešte stále nízky.

Negatívom územia je jeho sociálno-ekonomická štruktúra charakterizovaná regresívnym demografickým vývojom a nedostatkom pracovných príležitostí.

1.4 Historická poloha obce

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1393, kedy sa uvádza ako Zaoud v Novohradskej Župe v listine z 15. decembra 1393. Ďalšie názvy z roku 1446 Zawuoda, 1447 Zawoda (Wyfalw alio nomine Zawoda), Zawada z roku 1786 sa vysvetľujú v zhode s výslovnosťou, podľa miestnej legendy, presídlením niekoľkých rodín (údajne Šebovcov, Balovcov, Janešovcov a Kováčovcov) zo susednej Ľuboreči „za vodu“, potok, ktorý pretína dolinu pod vrchom Lysec. Či to boli Ľuborečania, či kolonisti z iných končín, obec vznikla najneskôr v 2. polovici 14. storočia organizovanou kolonizáciou, t.j. osídlením poddanských rodín hradného panstva. Patrila Divínskemu, od 18. storočia sčasti aj Modrokamenskému hradnému panstvu rodu Balašovcov, neskoršie i Zičovcom.

Do polovice 19. storočia sa v postavení poddaných nič nezmenilo, povinnosti museli plniť aj po zrušení poddanstva.

Pri komasácii v roku 1865 podľa miestnej kroniky mnohí sedliaci doplatili, keď si z obavy pred veľkým zdanením neprihlásili všetky svoje tzv. kopane a ostali len s výmerou určenou želiarom. Neprihlásená pôda pripadla do vlastníctva zemepánom. V hospodárení prevládala ešte aj začiatkom 20. storočia zaostalý trojpoľný systém. Chotár bol rozdelený na tzv. taraty, 3 časti, z ktorých na dvoch sa plodiny striedali a 1 ostávala ležať úhorom.

Zaostalá poľnohospodárska výroba bola hlavným zamestnaním obyvateľov Závady až do polovice 20. storočia. Okolie Závady neposkytovalo iné možnosti obživy. Terén bol kopcovitý a skalnatý, pôda málo úrodná. Nedostatok lúk neumožňoval ani podstatnejšie rozšírenie chovu dobytku. Až v roku 1908 pokúpili obyvatelia Závady lúky v povodí Ipľa. Obživu a možnosti ťažby surovín dávali ešte okolité lesy. Drevo vyvážali až do Rábskej stolice. Rozvinuté boli len domáce remeslá, súvisiace s poľnohospodárskou prácou a vidieckym spôsobom života. Pred rokom 1848 bol za obcou na Pravickom potoku zemepánsky mlyn.

O zamestnaní obyvateľstva vypovedá aj pečať obce, v ktorej pečatnom poli vidno kolmo postavené čerieso a lemeš a dolu po obidvoch stranách klasy (vetvičky). Pečatidlo používané obcou v roku 1800 bolo vyhotovené zručným kovotepcom. Malo latinský kruhový opis **SIGILLUM.POSSES.ZAVADA**. V roku 1888 samosprávne orgány obce predstavoval 12 členný obecný výbor na čele s richtárom, podrichtárom, pokladníkom, verejným tátorom, tzv. prísazní. Obec viedla vlastné účty a zostavovala rozpočty, pri týchto úkonoch pomáhal obecnej samospráve notár. Závada v rokoch 1870 – 1945 patrila pod notársky úrad v Dolnej Strehovej. Z obecných písomností sa okrem zápisnice obecného zastupiteľstva z rokov 1912 – 1913 iné pramene nezachovali. Urbáre sú uložené v archívoch v Maďarsku, v sídle Novohradskej župy.

V 16. - 17. storočí bol Novohrad pod nadvládou Turkov, ktorí dobyli hrady Modrý Kameň, Divín, Filakovo. Poplatky sečianskemu sandžaku odvádzali aj obyvatelia závady. Popri Turkoch sa krajom prehnali kráľovské vojská, i vojská odbojnej šľachty v čase stavovských povstaní, ktoré „napomohli“ k zničeniu tretiny obcí slovenskej časti Novohradu. Dôsledky sa prejavovali vyľudnením a zánikom poddanských usadlostí, úbytkom obyvateľstva. V polovici 18. a začiatkom 19. storočia, v dôsledku ťažkých životných podmienok a zemepánskym útlakom, nastalo vystáhovalectvo. Vojnové roky 1914 – 1918 si vyžiadali tiež svoju daň v podobe životov 12 mužov.

Hospodársky rozvoj začína až koncom 19. storočia zmenou vlastníckych vzťahov k pôde po komasácii v roku 1865 a po vzniku ČSR v dôsledku uskutočnenej pozemkovej reformy. Obyvatelia Závady v roku 1923 a 1928 odkúpili väčšiu výmeru lesov, pasienkov a pôdy od Zičiovcov a iných statkárov. Mnohí sa zadĺžili a v rokoch hospodárskej krízy odchádzali za prácou do zahraničia. Poľnohospodárska výroba sa postupne zdokonaľovala zavádzaním technického pokroku, strojov. Prvú mláčačku kúpil roku 1910 roľník J. Trnka, v roku 1916 J. Kindernaj. V roku 1926 viacerí roľníci spoločne kúpili ďalšiu. K zlepšeniu hospodárskej situácie obyvateľstva podstatnou mierou prispela stavba cestnej siete spájajúcej Lučenec a Modrý Kameň s Levicami a Zvolenom v rokoch 1934 – 1936. Po roku 1938 začali v Závade úspešne chovať plemenný dobytok. Priaznivý rozvoj prerušili vojnové udalosti, ktorým predchádzala okupácia pohraničnej slovenskej časti Novohradu Horthyovským Maďarskom. 6. októbra 1938 bol obsadený Lučenec a obyvatelia Závady a okolitých obcí tak prišli o dovtedy stály odbyt poľnohospodárskych produktov a možnosť nákupu priemyselných výrobkov.

Až do zimy 1945 priame boje v obci neboli. Po vyhlásení Slovenského národného povstania do povstaleckej armády narukovalo niekoľko mužov. 10. septembra 1944 založili v obci Revolučný národný výbor, ktorý počas povstania organizoval zbierky pre armádu a partizánov a jeho členovia pomáhali partizánskym skupinám pôsobiacim v okolí, začo takmer celej obci fašistické vojská hrozili likvidáciou. V pamäti tých, čo prežili tragické decembrové dni Vianoc 1944 ostali zlé spomienky.

Po ťažkých bojoch v kopcovitom teréne, kde sa nemecká armáda dobre opevnila a odolávala útoku sovietskych vojsk bola Závada oslobodená 14. januára 1945.

Po skončení vojny začala ďalšia etapa vo vývoji obce. V roku 1946 bol zavedený pravidelný autobusový spoj medzi Modrým Kameňom a Lučencom. Od roku 1948 už autobusy premávali viackrát denne. Prvý telefón bol zavedený v roku 1950 na miestnu faru. Od roku 1951 prichádzali do obce s putovným kinom pracovníci domu osvetly z Modrého Kameňa. Premietalo sa 1 krát v mesiaci. V rokoch 1955 – 1957 sa stavala cesta cez obec do Pravice a v roku 1954 začali so stavbou kultúrneho domu, budovy národného výboru a obchodu. Prvé osobné auto si kúpil v roku 1956 Ján Kadanec. Kolaudácia obecných verejných budov bola v roku 1956 slávnostná, s divadelným predstavením miestnych ochotníkov. V roku 1957 bol v obci zriadený aj poštový úrad.

Vo februári 1959 sa konala ustanovujúca schôdza JRD, na ktorej sa zakladajúci členovia rozhodli začať spoločne hospodáriť. Do roku 1989 patrilo JRD Pokrok so sídlom v Závade medzi najväčšie poľnohospodárske družstvá v okrese Veľký Krtíš. Postavili sa nové domy, nákupné stredisko, hospodárske a prevádzkové budovy poľnohospodárskeho komplexu. Popri tom Závada bola jednou z posledných obcí okresu, v ktorej začali práce na elektrifikácii až v roku 1959. Prvé žiarovky sa tu rozsvietili 18. januára 1960. V lete 1960 sa prvý krát ohlásil miestny rozhlas. Naďalej v Závade pracovali divadelní ochotníci pod vedením učiteľa Pavla Hlavničku, ktorí s predstaveniami chodili vystupovať aj po okolitých obciach. Žiaľ tieto tradície, rovnako ako folklórne, sa už v Závade neudržali.

1.5 Fyzicko-geografická charakteristika

Obec Závada leží v plytkej doline Pravického potoka, 20 km severovýchodne od Veľkého Krtíša. Prvá zmienka o obci je z roku 1393. Patrila divínskemu panstvu a drobným šľachticom. V 20. storočí tu existoval spoločný poľnohospodársky podnik (do r. 1990). Špecializoval sa na chov dobytky, ošípaných, pestovanie poľnohospodárskych plodín, ovocinárstvo a vinohradníctvo. V súčasnosti sú v obci menšie súkromné firmy rôzneho zamerania, súkromní roľníci a podnikatelia v agroturistike. Sľubne sa rozvíja cestovný ruch, zrekonštruovaný je motorest, ktorý je vyhľadávaným miestom okolo idúcich cestujúcich a blízka priehrada tiež láka mnoho ľudí. Neďaleko obce je umelo vytvorená vodná zavlažovacia nádrž Ľuboreč s možnosťami nenáročnej letnej rekreácie a rybolovu.

Geograficko-ekonomické podmienky

Geografická poloha obce vysvetľuje dominanciu poľnohospodárskej výroby. Súčasnú produkčnú dispozíciu poľnohospodárstva však nie sú dostatočne využité.

Odlesnený povrch chotára tvoria ploché, dolinami rozrezané chrbty z andezitických tufitov. Má hnedé lesné a lužné pôdy.

Na základe výskumnej úlohy „Regionálna diferenciacia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných procesov“, ktorú riešil Sociologický ústav Slovenskej republiky sa vymedzuje 6 typov regiónov. Región Veľký Krtíš je zadelený do Typu 6 – výrazne problémová situácia (do tohoto typu patria aj okresy Krupina, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca a Žarnovica). Tento typ predstavuje zoskupenie okresov vytvárajúce ucelené územia problémovosti. Vo všetkých sledovaných oblastiach dosahujú buď všetky, alebo veľká väčšina okresov typu nepriaznivé charakteristiky. Zníženie vlastnej poľnohospodárskej výroby v obci zaznamenalo následne rapidný pokles dopytu po službách pre poľnohospodárstvo, po materiálo-technickom vybavení, i po spracovateľských kapacitách pre poľnohospodárske suroviny.

Členstvo obce

1. Mikroregión obcí Strehovskej doliny, vstup: 7.4.2001

Účel vstupu: koordinácia činností smerujúcich k trvalo udržateľnému rozvoju územia, rozvoj cestovného ruchu, tvorba a ochrana životného prostredia, rozvoj podnikania, rozvoj kultúry a športu, podpora a rozvoj školstva, vytváranie podmienok pre funkčnú a pružnú samosprávu.

2. Spoločný obecný úrad so sídlom v Dolnej Strehovej, vstup: 15.1.2003

Účel vstupu: zabezpečovať spoločne výkon úloh v prenesených kompetenciách, zabezpečovať výkon len časti zverených úloh po dohode obcí.

3. RVC Rimavská Sobota, vstup: rok 1993

Účel vstupu: vzdelávanie samosprávy

4. ZMOVR, vstup: rok 1993 – účel vstupu – obhajovať spoločné záujmy a práva členských miest a obcí pri rešpektovaní ich autonómneho postavenia

5. ZMOS, vstup: rok 1992 – účel vstupu:

a.) obhajovať spoločné záujmy a práva členských miest a obcí pri rešpektovaní ich autonómneho postavenia, v súlade s Európskou chartou miestnej samosprávy, Ústavou SR a zákonmi Slovenskej republiky a na základe princípov trvalo udržateľného rozvoja a sociálnej kohézie,

b) predkladať vecne príslušným ústredným orgánom návrhy na riešenie problémov miestnej územnej samosprávy.

Majetok obce

- Budova obecného úradu a materskej školy
- Budova pošty
- Budova domu smútku
- Čistička odpadových vôd a kanalizácia obce

- Vodovod obce, časť
- Multifunkčné ihrisko s umelou trávou malé
- Multifunkčné ihrisko s umelou trávou veľké
- Miestny rozhlas
- Verejné osvetlenie
- Miestne komunikácie
- Požiarne vozidlo a požiarne striekačka
- Osobný automobil

V obci je zriadený internet, ktorý je tiež verejne prístupný obyvateľstvu obce.

1.6 Obyvateľstvo

Obec v súčasnosti má spolu 482 obyvateľov, z toho 247 žien a 235 mužov. Nižšie uvedená analýza vychádza z oficiálnych údajov SOBD z roku 2011.

Tabuľka č. 2. Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity

Územie	Trvale bývajúce obyvateľstvo	Ekonomická aktivita													
		Pracujúci (okrem dôchodcov)	Pracujúci dôchodcovia	Osoby na materskej dovolenke	Osoby na rodičovskej dovolenke	Nezamestnaní	Študenti stredných škôl	Študenti vysokých škôl	Osoby v domácnosti	Dôchodcovia	Príjemcovia kapitálových príjmov	Deti do 16 rokov (nar. po 20.05.1995)	Iná	nezistená	Z toho ekonomicke aktívni
Závada	519	199	15	4	6	48	26	7	3	83	0	85	2	41	266

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

Tabuľka č. 3. Obyvateľstvo podľa vzdelania

Územie	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie				
		základné	učňovské bez maturity	stredné odborné bez maturity	úplné stredné učňovské s maturitou	Úplné stredné odborné s maturitou
Závada	519	77	85	44	26	104

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

Územie	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie						
	Úplné stredné všeobecné	Vyššie odborné	Vysokoškolské bakalárske	Vysokoškolské mag., inž.,dokt.	Vysokoškolské doktorandské	Bez vzdelania	nezistené
Závada	23	10	268	4	0	28	14

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

Tabuľka č. 4 Bývajúce obyvateľstvo podľa národností

Územie	Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	Národnosť															
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	ukrajinská	česká	nemecká	poľská	chorvátska	srbská	ruská	židovská	moravská	bulharská	ostatné	nezistená
Závada	519	437	6	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	1	69

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

Tabuľka č. 6. Obývanosť trvale obývaných bytov

Obývané byty v rodinných domoch														
Územie	Spolu	Podľa celkovej bytovej podlahy v m ²				Podľa zásobovania vodou (vodovod)				Podľa vybavenia domácnosti			Podľa pripojenia	
		Z toho				Z toho				Mobilný telefón	Osobný PC/notebook	Osobné auto	Na pevnú telefónnu linku	internet
		< 40	40 - 80	81-120	120+	V byte zo spoločného zdroja	V byte z vlastného zdroja	Mimo bytu	Bez vodovodu					
Závada	78	1	17	32	28	40	26	0	8	57	41	42	34	40

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

Tabuľka č. 5. Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Územie	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	Náboženské vyznanie									
		Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evanjelická cirkev augsburského vyznania	Reformovaná kresťanská cirkev	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	Evanjelická cirkev metodistická	Kresťanské zbory	Apoštolická cirkev	Bratská jednota baptistov
Závada	519	198	3	6	169	0	0	3	0	0	0

Územie	Trvale bývajúce obyv. spolu	Náboženské vyznanie										
		Cirkev adventisto siedmeho dňa	Cirkev bratská	Ústredný zväz židovských náboženských obcí	Starokatolícka cirkev	Cirkev československá husitská	Novoapoštiská cirkev	Bahájské spoločenstvo	Cirkev Ježiša Krista svatých neskorších dní	Iné	Bez vyznania	Nezistené
Závada	519	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	86

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

Tabuľka č. 7. Bývajúce obyvateľstvo podľa materinského jazyka

Územie	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	Materinský jazyk												
		slovenský	maďarský	rómsky	rusínsky	ukrajinský	český	nemecký	poľský	chorvátsky	jidiš	bulharský	ostatné	nezistený
Závada	519	440	4	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0	70

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica, 2011

1.7 Vyhodnotenie väzieb na PHSR VÚC BBSK

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Závada na roky 2015 - 2020 je tvorený súborom opatrení, ktoré bližšie charakterizujú stanovené zámery, potrebné na riešenie kritických oblastí. Jednotlivé kritické oblasti sú zároveň zaradené do príslušných prioritných oblastí rozvoja. Obsahovo sa PHSR Obce Závada sústreďuje na tri prioritné oblasti rozvoja:

1. **Prioritná oblasť – Hospodárnosť a účelnosť – inteligentný rast**
2. **Prioritná oblasť – Sociálna súdržnosť, inkluzívny rast - konvergencia**
3. **Prioritná oblasť – Udržateľnosť kvality životného prostredia**

Naformulované ciele, zámery a opatrenia sú v plnom súlade s cieľmi a zámermi regionálneho rozvoja strategických dokumentov na vyšších hierarchických úrovniach. Najbližším takýmto dokumentom je **Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2015 – 2023**. Obec Závada je súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Banskobystrický kraj je ostatný vidiecky, pomaly rastúci, viac stagnujúci, s dlhodobou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a nízko konkurencieschopný región SR mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Maďarskou republikou. Podľa stupňa urbanizácie sa radí do skupiny ostatný vidiecky región (53,5 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa výrazne prejavuje proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky mierne klesá, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Najviac zamestnaných v kraji je v priemysle (okolo 31 %) a vo verejnej správe a v školstve (spolu takmer 27 %).

Nezamestnanosť v tomto kraji je vysoko nad priemerom SR i EÚ 27. V prípade Banskobystrického samosprávneho kraja bude nevyhnutné vytvárať pracovné príležitosti najmä pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo, ktoré dochádza za prácou do iných regiónov (približne 10 000). Prioritou je riešenie dlhodobej nezamestnanosti a zamestnanosti rómskej populácie. Pre udržateľnosť investícií a maximalizáciu prínosu investície pre regionálnu ekonomiku je rozhodujúcim faktorom existencia vhodných ekonomických štruktúr schopných naplniť požiadavky investorov v oblasti dodávok pre produkciu. V investičnej (prípravnej) aj operačnej (výrobnej) fáze realizácie investícií z hľadiska počtu dominuje zapojenie domácich dodávateľov. Prevažne ide o podniky lokalizované mimo daného okresu. Z hľadiska objemu dodávok v investičnej fáze síce podniky väčšinu svojich dodávok získavajú od dodávateľov zo Slovenska, ale vo fáze výroby už väčšina dodávok prichádza zo zahraničia. Napriek významnému podielu investícií do vedomostne menej náročných odvetví a z časti obmedzenému vplyvu multiplikačných efektov, regionálna ekonomika môže reálne profitovať z transferu technológií, zvýšenej zamestnanosti a rozvoja kvalifikácie pracovnej sily.

Priemysel je v regióne rozložený nerovnomerne. Dosahuje vysokú koncentráciu na severe kraja, kde sídlia najproduktívnejšie odvetvia ekonomiky - hutnícky, strojársky, automobilový, drevársky, farmaceutický a polygrafický priemysel. V južnej časti majú základňu potravinársky priemysel a ostatné odvetvia komplementárne k poľnohospodárstvu.

Celkom možno očakávať, že Banskobystrický samosprávny kraj má šancu si len vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu. Bude sa však len veľmi pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať doterajší priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať turizmus.

Pomaly sa zvyšuje výkonnosť v oblasti turizmu. Vidiecke oblasti sú na ceste k transformácii, pomáhajú im nástroje na vyrovnanie regionálnych rozdielov – predovšetkým diverzifikácia hospodárskej činnosti. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov napr. lazy. Prírodné zdroje Banskobystrického samosprávneho kraja sú bohaté a rôznorodé. Veľký význam majú lesy, zdroje minerálnych a termálnych vôd využívaných najmä v kúpeľníctve a potravinárstve. Kraj disponuje veľkým podielom chránených území.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že Banskobystrický samosprávny kraj využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v pôdohospodárstve, nízkom príleve PZI a podpore domácich investorov a využívaní vysokovzdeldanej pracovnej sily, vytváraním pracovných miest v sektore služieb. Dôsledkom toho je jeho slabá konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a celkové ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu založenej hlavne na energeticky náročnej výrobe. V porovnaní so svetovými trendmi a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie Banskobystrického samosprávneho kraja nízka a pre budúci rozvoj nedostatočná.

Konkurenčná výhoda Banskobystrického samosprávneho kraja je tvorená najmä jeho prírodným a kultúrnohistorickým bohatstvom, atraktívnou vidieckou krajinou vrátane potenciálu pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a agroturistiky.

Strategické ciele:

1. doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
2. rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti e-služieb,
3. poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
4. inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich regionálnych zdrojov,
- zvýšenie zamestnanosti najmä vo vidieckych oblastiach a v oblasti nových technológií,
- zvýšenie dostupnosti a atraktivity regiónu nielen z pohľadu domácich a zahraničných investorov, MSP, ale aj miestneho obyvateľstva a zvýšenie podielu ekologickej (integrovanej) dopravy,
- zvýšenie výkonnosti najmä v oblasti turizmu, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, drevospracujúceho priemyslu.

1.8. SWOT analýza

SWOT analýza Obce Závada bola použitá ako metóda, ktorá vychádza:

- z analýzy doterajšieho vývoja,
- súčasného stavu obce s uvedením jeho silných stránok,
- súčasného stavu obce s uvedením jeho slabých stránok,
- jej potenciálnych rozvojových zdrojov – príležitostí (šancí),
- jej potenciálnych ohrození rozvojových zámerov – hrozieb (rizík).

1. Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

2. Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

3. Príležitosti sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

4. Ohrozenia predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

Tabuľka č.8 SWOT analýza obce Závada

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • dobré podmienky pre poľnohospodársku výrobu (obilie, ovocie, zelenina) • dobrá skladba obyvateľstva, dobrý vekový priemer, veľa mladých ľudí vo veku do 30 rokov, • rozvinutá infraštruktúra obce – plyn, kanalizácia (čiastočne), vodovod, dopravná infraštruktúra • voľné výrobné priestory v areáloch družstva • vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily 	<ul style="list-style-type: none"> • informačná izolovanosť územia • zhoršujúce sa podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, ktoré bolo doteraz hlavným zdrojom zamestnania, • vysoká miera nezamestnanosti • rastúca kriminalita • nepripravené územie pre rozvoj priemyslu a služieb • nepripravené územie pre vstup zahraničných investorov • nízka životná úroveň obyvateľov obce • apatia občanov voči veciam verejným
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • využitie daností územia (priehrada) pre rozvoj turistiky a s tým súvisiaci rozvoj vidieka • využiť motorest Závada pre turistické účely • územie vhodné na rozvoj cestovného ruchu – Motorest Závada, priehrada • vybudovanie cyklotrasy • vybudovanie kamerového systému • fondy EU, rozpočet SR, investori • rekvalifikácie • rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít • vytváranie príležitostí pre nezamestnaných a mladých ľudí • oprava miestnych komunikácií II. Etapa • výstavba športového areálu • výstavba oddychových plôch a detského ihriska • rekonštrukcia verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu • Rekonštrukcia ČOV Závada • Rekonštrukcia domu smútku • Rekonštrukcia strechy a zateplenie ZŠ Závada súp. č. 54 • Rekonštrukcia evanjelického kostola • oživenie ľudových tradícií 	<p><u>Miestne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nepriaznivý demografický vývoj • slabá kúpyschopnosť obyvateľov • nezáujem občanov, slabá motivácia k práci • migrácia vzdelanej pracovnej sily • nárast kriminality hlavna u sociálne znevýhodnených skupín • nestálosť poľnohospodárskeho podniku • nevysporiadané majetkovo-právne vzťahy <p><u>Regionálne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rast dlhodobo vysokej nezamestnanosti <p><u>Národné</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • slabá tvorba podnikateľského prostredia • legislatíva/systém finančnej samosprávy • rozpočet štátu a ekonomická situácia • približovanie sa k Európskym kvótam

Ako je z uvedenej analýzy zrejmé, Obec Závada má **dostatok silných stránok a veľa príležitostí** na svoj trvalo udržateľný rozvoj čo sa týka hospodárskej, sociálnej aj environmentálnej oblasti. Hlavným cieľom každej samosprávy by malo byť racionálne a efektívne hospodárenie a využívanie vlastných zdrojov.

Samozrejme okrem vlastných zdrojov z rozpočtu obce je možnosť využitia rôznych účelových dotácií (napríklad z Úradu vlády SR, z Ministerstva hospodárstva SR, ale aj napríklad z Environmentálneho fondu a pod.), eurofondov (najmä z Programu rozvoja vidieka SR ale aj z programov cezhraničnej spolupráce) či čerpania špecializovaných bankových úverov pre obce a zo spolupráce obce s podnikateľskými aktérmi. Identifikáciou svojich silných stránok a príležitostí si dokáže Obec Závada zdefinovať svoje ciele, smerovanie a víziu obce a následne stanoviť konkrétne opatrenia, projektové zámery na dosiahnutie týchto cieľov.

1.8.1 STEEP analýza (analýza externého prostredia)

STEER analýza pomôže získať obraz o sociálnom, technologickom, ekonomickom, ekologickom, politickom a hodnotovom prostredí, ktoré vplývajú na rozvoj obce.

Tabuľka č. 9 – STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Demografické zmeny obyvateľstva	Využívanie IKT pre komunikáciu s obyvateľstvom	Využívanie štrukturálnych fondov EÚ pre spolu financovanie projektov)	Využívanie štrukturálnych fondov EÚ pre spolu financovanie projektov)	Pripravenosť Vlády SR na čerpanie finančných prostriedkov alokovaných v štrukturálnych fondoch EÚ	Zmena postojov obyvateľstva a ich zapájanie do rozvojových aktivít

Organizačná kultúra	Timová spolupráca	Osobné hodnoty
Podpora Vlády SR v oblasti podnikateľského prostredia, inovácií, výskumu a vývoja, cestovného ruchu	Proces verejného obstarávania a s ním spojená legislatíva	VÚC Banská Bystrica podporujúca miestny rozvoj
Možnosti obnovy a tvorby životného prostredia	Politika ŽP	Podpora tvorby a ochrany ŽP
Spolupráca obce so súkromným sektorom, s cirkvou	Nové trhy a investičné príležitosti pre zamestnávateľov a podnikateľov	Daňové zaťaženie
Zlepšovanie kvality poskytovaných služieb verejnosti	Rast úrovne výskumu a vývoja, inovácie	Zavádzanie inovatívnych technológií u kľúčových zamestnávateľov v regióne
Absencia adekvátneho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce	Nárast chudoby, kriminality	

1.9 Vyhodnotenie hlavných disparít a faktorov rozvoja

Hlavné disparity rozvoja obce Závada:

- nedostatočné environmentálne povedomie občanov obce,
- absencia vodovodu, kanalizácie
- absencia miestnych chodníkov a komunikácií a zlý technický stav existujúcich komunikácií,
- absencia služieb pre podnikateľov, absencia zariadení CR,
- finančná náročnosť rozvojových aktivít.

Hlavné faktory rozvoja obce Závada:

- podmienky vhodné pre rozvoj cestovného ruchu,
- komplexná rekonštrukcia verejných priestranstiev,
- bohatý kultúrny, spoločenský a športový život počas roka,
- využitie potenciálu regionálnych producentov a regionálnych produktov v spolupráci s okolitými obcami,
- medzinárodná spolupráca,
- dostatok voľných priestorov vhodných pre výstavbu oddychových zón jako i individuálnu bytovú výstavbu.

Tabuľka č.10

Formulár č. A 1 - Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík (rozvoja územia)

Druh rizika	Objekt rizika	Zdroj rizika	Nežiaduce dôsledky	Pravdepodobnosť
Technické	Územie	Priemyselné havárie	Znečistenie životného prostredia	Nízka
Ekologické	Územie	Objavenie doposiaľ neidentifikovaných ekologických zdrojov znečistenia	Nadmerné ekologické znečistenie	Nízka
Sociálne	Územie	Neúmerné zvyšovanie počtu sociálne neprispôsobivých obyvateľov	Rastúca kriminalita	Stredená
Ekonomické	Územie	Financovanie z komplementárnych zdrojov financovania	Nerealizovanie rozvojových projektov	Stredná

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť obsahuje stratégiu rozvoja Obce Závada pri zohľadnení jeho vnútorných špecifík a hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého trvalo udržateľného rozvoja územia. Víziou Obce Závada je, aby sa obec v priebehu najbližších 5 rokov stala obcou, naplno využívajúcou svoje prírodné bohatstvo, kultúrne a historické tradície a stala sa tak cieľom pre mnoho turistov, návštevníkov a v neposlednom rade investorov. Zároveň chceme, aby obec bola pre samotných obyvateľov vhodným miestom na kvalitné a trvalé bývanie so všetkými základnými službami, kde bude vytvorený priestor pre rozvoj malého a stredného podnikania s využitím miestnych zdrojov a kapacít, ktorý bude poskytovať služby nielen pre obyvateľov obce, ale tiež pre širší región."

Globálny cieľ Obce Závada

Zvýšiť konkurencieschopnosť obce v regióne Veľký Krtíš, ako aj v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja prostredníctvom zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja hospodárstva, zlepšenia životných podmienok svojich obyvateľov a zvýšenia ochrany zložiek životného prostredia a krajiny.

Strategické ciele Obce Závada

1. Prioritná oblasť – Hospodárska

1.1 Rozvoj malého a stredného podnikania (MSP):

- a) Vytvoriť ideálne prostredie pre rozvoj malého a stredného podnikania v obci s dôrazom na využívanie prírodného bohatstva, kultúrnych a historických tradícií obce.

1.2 Rozvoj technickej infraštruktúry:

- a) Modernizácia zastaranej technickej infraštruktúry obce (verejné osvetlenie, komunikácie, rozhlas a pod.) a výstavba novej (širokopásmový internet, kamerový systém a pod).

1.3 Rozvoj občianskej vybavenosti (verejné budovy a priestranstvá)

- a) Modernizácia a rekonštrukcia obecných budov (obecný úrad, kultúrny dom). Vybudovanie oddychových a rekreačných zón na verejných priestranstvách obce (multifunkčné ihriská, parky).

1.4 Rozvoj cestovného ruchu a kultúry: Vybudovanie a napojenie obce na existujúce turistické a náučné chodníky, cyklotrasy.

- a) Vytvoriť priestor pre vybudovanie ubytovacích a rekreačných zariadení.

2. Prioritná oblasť – Sociálna

2.1 Rozvoj ľudských zdrojov:

- a) Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov obce.
- b) Podporovať staré historické remeslá (rezbárstvo, čipkárstvo) a manuálne zručnosti uchádzačov o zamestnanie.
- c) Znižovanie nezamestnanosti obyvateľov obce.
- d) Prevencia kriminality (preventívne a osvetové aktivity).

2.2 Rozvoj zdravotníctva a sociálnej infraštruktúry:

- a) Zvyšovanie kvality a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti, ako aj modernej sociálnej infraštruktúry a vytváranie tým podmienok pre zvyšovanie kvality života občanov.

2.3 Rozvoj spolupráce: Budovanie efektívnych systémov pre regionálnu a miestnu samosprávu.

- a) Rozvoj spolupráce na regionálnej, nadregionálnej, resp. medzinárodnej úrovni prostredníctvom podpory formovania partnerstiev.

3. Prioritná oblasť – Environmentálna

3.1 Rozvoj ochrany prírody a krajiny:

- a) Zvýšiť povedomie obyvateľov o prírodnom bohatstve okolitej krajiny, hlavne o jeho ochrane a využívaní pri rozvoji obce.

3.2 Rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie:

- a) Využívanie obnoviteľných zdrojov energie na vykurovanie a výrobu elektrickej energie nielen pre obecné budovy, ale aj pre malé a stredné podniky.

3.3 Rozvoj odpadového hospodárstva:

- a) Zvýšiť povedomie občanov o dôležitosti separovaného zberu odpadov a zriadenie vlastného zberného dvora v obci.

3.4. Rozvoj environmentálnej infraštruktúry:

- a) Modernizácia existujúcej (regulácia potoka) a vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry (kanalizácia a ČOV) predstavujú súbor faktorov, ktoré musí obec minimalizovať, najlepšie úplne eliminovať, aby mohla neohrozene realizovať svoje rozvojové plány. Niektoré ohrozenia sú malých rozmerov a môžu len mierne ovplyvniť projektové zámery a rozvoj obce, iné však môžu mať za následok aj nerealizáciu či zrušenie projektov a spôsobiť stagnáciu, či regresiu obce. Eliminácia niektorých faktorov je vo vlastnej spôsobilosti obce, k iným však potrebuje pomoc zvonka vo forme dotácií a know-how. Takouto pomocou v podobe know-how môžu byť pre obce mikroregionálne združenia, miestne akčné skupiny, iné verejno-súkromné partnerstvá, euroregionálne združenia – euroregióny, rôzne ďalšie formy cezhraničnej spolupráce, ako aj poradenské agentúry.

Rozvojová stratégia vychádza zo strategických prístupov predstaviteľov obce k rozvoju obce a udáva náčrt spôsobu realizácie globálneho cieľa.

Venuje pozornosť nadväznostiam strategických cieľov na programové dokumenty na úrovni samosprávneho kraja a na príslušné strategické a programové dokumenty na národnej úrovni a ich súladu s politikami, ktoré sa týkajú rozvoja obce.

Medzi záujmy obce patrí zlepšenie kvality života svojich občanov, budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry, zvyšovať rozmanitosť krajiny, ako aj kultúrneho dedičstva z hľadiska trvalodržateľného rozvoja vidieka, prezentácia obce z hľadiska rozvoja oblasti cestovného ruchu.

Obec Závada si stanovila konkrétne aktivity, ktoré predstavujú súbor konkrétnych projektov a aktivít smerujúcich k naplneniu nosnej vízie a rozvojových cieľov obce Závada. Pri zostavovaní katalógu projektov boli uprednostnené projekty s najvyšším potenciálom efektívne naplniť stanovené ciele (koncentrácia na priority) na obdobie 2015-2020, ktoré sú uvedené v prílohe.

Medzi **konkrétne plánované aktivity obce** - akčné plány patria:

- Rekonštrukcia motorestu Závada v spolupráci s miestnymi podnikateľmi
- Oprava miestnych komunikácií v obci Závada II. Etapa
- Rekonštrukcia strechy a zateplenie ZŠ Závada – dokončenie
- Rekonštrukcia evanjelického kostola v spolupráci s ev. Cirkvou
- Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov Obchodná a Družstevná ulica v obci Závada
- Rekonštrukcia a modernizácia detského športového ihriska
- Vybudovanie kamerového systému na prevenciu kriminality
- Oprava evanjelickej fary, rekonštrukcia budovy za účelom vytvorenia turisticko-informačného centra a múzea v obci
- Dobudovanie športového areálu v obci
- Rekonštrukcia ČOV a kanalizácie v obci Závada
- Vybudovanie zberného dvoru na separovaný odpad
- Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu
- Rekonštrukcia Domu smútku
- Rozvoj ľudských zdrojov – rekvalifikačné kurzy, vzdelávanie v budove základnej školy – v oblasti PC, cudzích jazykov, záujmové krúžky, rekvalifikácie nezamestnaných prevencia kriminality.

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Obec Závada chce v programovom období 2015 – 2020 realizovať množstvo aktivít a projektov, ktorými naplní zadané strategické ciele ako aj samotnú víziu obce. K vybraným, najdôležitejším projektom obec vypracovala aj nasledujúce akčné plány v tabuľke Stručný prehľad projektových zámerov.

Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám

Formulár P1 – Tabuľka opatrení, projektov a priorít podľa oblastí

Tabuľka č. 11 Prioritná oblasť Hospodárska oblasť

Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť
Opatrenie 1. 4 Rozvoj cestovného ruchu Zlepšenie obecnej infraštruktúry	1.4.1 Rekonštrukcia motocestu Závada v spolupráci s miestnymi s miestnymi podnikateľmi	Hospodárska – rozvoj cestovného ruchu
Opatrenie 1.2 - Rozvoj technickej infraštruktúry	1.2.1 Oprava miestnych komunikácií v obci Závada II. etapa	Hospodárska – rozvoj technickej infraštruktúry
Opatrenie 1.3 – Rozvoj občianskej vybavenosti	1.3.1. Rekonštrukcia strechy a zateplenie základnej školy Závada - dokončenie	Hospodárska – rozvoj občianskej vybavenosti
Opatrenie 1.3 – Rozvoj občianskej vybavenosti	1.3.2 Rekonštrukcia evanjelického kostola v spolupráci s evanjelickou cirkvou	Hospodárska – rozvoj občianskej vybavenosti
Opatrenie 1.2 - Rozvoj technickej infraštruktúry	1.2.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov Obchodná a Družstevná ulica v obci Závada	Hospodárska – rozvoj technickej infraštruktúry
Opatrenie 1.3 – Rozvoj občianskej vybavenosti	1.3.3 Rekonštrukcia a modernizácia detského športového ihriska	Hospodárska – rozvoj občianskej vybavenosti

Opatrenie 1.2 - Rozvoj technickej infraštruktúry	1.2.4. Vybudovanie kamerového systému na prevenciu kriminality	Hospodárska – rozvoj technickej infraštruktúry
Opatrenie 1. 4 Rozvoj cestovného ruchu Zlepšenie obecnej infraštruktúry	1.4.2 Oprava evanjelickej fary, rekonštrukcia budovy za účelom vytvorenia turisticko-informačného centra	Hospodárska – rozvoj cestovného ruchu
Opatrenie 1.3 – Rozvoj občianskej vybavenosti	1.3.4 Dobudovanie športového areálu v obci	Hospodárska – rozvoj občianskej vybavenosti
Opatrenie 1.2 - Rozvoj technickej infraštruktúry	1.2.3 Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu	Hospodárska – rozvoj technickej infraštruktúry
Opatrenie 1.3 – Rozvoj občianskej vybavenosti	1.3.5 Rekonštrukcia Domu smútku	Hospodárska – rozvoj občianskej vybavenosti

Zdroj: Obec Závada

Tabuľka č. 12 Prioritná oblasť Sociálna oblasť

Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť
Opatrenie 2.1 – Rozvoj ľudských zdrojov	2.1.1 Rekvalifikačné kurzy, vzdelávanie v oblasti PC, cudzích jazykov. Záujmové krúžky, rekvalifikácie nezamestnaných v budove základnej školy	Sociálna – Rozvoj ľudských zdrojov, výšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, znižovanie nezamestnanosti obyvateľstva obce
Opatrenie 2.1 – Rozvoj ľudských zdrojov	2.1.2 Prevencia kriminality – realizácia preventívnych a osvetových aktivít	Sociálna – Rozvoj ľudských zdrojov - prevencia kriminality (preventívne a osvetové aktivity)

Zdroj: Obec Závada

Tabuľka č. 13 Prioritná oblasť Environmentálna oblasť

Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť
Opatrenie 3.4 – Rozvoj environmentálnej infraštruktúry	3.4.1. Rekonštrukcia ČOV a kanalizácie v obci Závada	Environmentálna – Rozvoj environmentálnej infraštruktúry
Opatrenie 3.3 – Rozvoj odpadového hospodárstva	3.3.1 Vybudovanie zberného dvoru na sepraovaný odpad	Environmentálna – Rozvoj odpadového hospodárstva

Zdroj: Obec Závada

4. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť nadväzuje na programovú časť vo väzbe na program a navrhnuté ukazovatele. Realizačná časť obsahuje popis úloh jednotlivých partnerov, popis inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia, popis komunikačnej stratégie k jednotlivým cieľovým skupinám a systém monitorovania a hodnotenia.

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Zabezpečenie realizácie a naplnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Závada na roky 2015 – 2020 bude dosiahnuté koordinovaným a širokospektrálnym pôsobením všetkých zainteresovaných cieľových skupín v obci v kombinácii s využitím schopností a skúseností všetkých zodpovedných osôb.

Projekty možno uskutočňovať **vlastnými silami obce** alebo za pomoci externistov ako v spolupráci s podnikateľmi, cirkvou, tretím sektorom. Práve prepojenie interných a externých nositeľov projektov urýchli proces realizácie stratégie, resp. môže prebiehať paralelne realizácia viacerých projektov naraz.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je **obecné zastupiteľstvo (OZ)**. Obecné zastupiteľstvo si môže zriadiť komisie ako svoje poradné orgány. Vo vzťahu k realizácii PHSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia, taktiež schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu obce. Obecné zastupiteľstvo v rámci hodnotenia PHSR schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o zmenách a aktualizácii programu.

Výkonným orgánom pre prípravu a realizáciu rozvojových projektov a aktivít PHSR je **starosta obce**, ním riadené inštitúcie obce a vybraní partneri projektov. Orgány zodpovedajú za systém riadenia PHSR a v prípade čerpania pomoci EÚ a dotácií i za systém riadenia pomoci, čerpanie dotácií a použitie úverových zdrojov.

4.2 Komunikačná stratégia

V obci je zabezpečený **plynulý tok informácií** a zabezpečenie činností potrebných pre realizáciu PHSR, ako aj činností v rámci projektového cyklu na úrovni jednotlivých projektov, vrátane procesov s externými subjektmi (príprava projektovej dokumentácie, príslušné povolenia, proces verejného obstarávania, dodávky služieb, tovarov a stavebných prác) a prípravu žiadostí o doplnkové zdroje financovania.

Hlavným cieľom komunikačnej stratégie je komunikácia s občanmi a dosiahnutie stavu, aby bol každý občan o všetkých súvislostiach, ktoré pre neho z PHSR a jeho realizácie vyplývajú, informovaný včas, v dostatočnom rozsahu a primeranou formou. Podstatný a hlavný nástroj komunikácie obce predstavuje **webová stránka obce (<http://zavada.sk.sk/>)** so sprievodnými komunikačnými kanálmi: informačná tabuľa, rozhlas, verejné zasadnutia zastupiteľstva apod.

4.3 Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude **stálym a dlhodobým procesom** zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie.

Proces monitorovania PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti a to **na úrovni projektov** (základným prvkom monitorovania je projekt), **na úrovni programu** sa pripravuje súhrnná monitorovacia správa za príslušný rok. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z **plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu**, výsledku a dopadu jednotlivých projektov (uvedené v jednotlivých akčných plánoch v Programovej časti PHSR). Výstupom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená v OZ.

Proces hodnotenia sa vykonáva na úrovni programu (PHSR) systematicky a priebežne počas celého trvania programu. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na **strategické a operatívne hodnotenie**.

Operatívne hodnotenie sa zakladá predovšetkým na každoročnom hodnotení - vyhodnotenie PHSR bude prebiehať v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja každoročne hodnotiacou správou a monitorovacou správou, ktoré prejdú schvaľovacím procesom v OZ. Výstupom hodnotenia je hodnotiaci správa za príslušný rok schválená v OZ, ktorá hodnotí pokrok k dosiahnutiu stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí. Vstupnými údajmi pre prípravu operatívneho hodnotenia sú výsledky monitorovania - monitorovacie správy jednotlivých projektov realizovaných v rámci programu. Hodnotiace a monitorovacie správy PHSR sú podkladom pre rozhodnutia orgánov (OZ, starosta) pri riadení realizácie programu s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov jednotlivých prioritných oblastí PHSR.

Tabuľka č. 14 Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2015 - 2020		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2017	Podľa rozhodnutia obce a podľa potrieb obyvateľstva obce
Tematické hodnotenie časti PHSR	2016	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Mimoriadne hodnotenie	Nerozhoduje	Pri značnom odklone od stanovených cieľov a hodnôt ukazovateľov Pri návrhu na revíziu PHSR
Hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2017-2020	Na základe rozhodnutia starostu, podnetu poslancov

4.4 Akčný plán na obdobie dvoch rokov

Súčasťou realizačnej časti PHSR je aj akčný plán spracovaný na obdobie dvoch rokov, v prípade PHSR obec sú to roky 2016-2017 (Formulár č. R6). Akčný plán je spracovaný podľa troch prioritných oblastí a obsahuje projekty s plánom realizácie na roky 2016 a 2017.

Akčný plán pre prioritnú oblasť PO 01 Hospodárska oblasť 2016-2017

Tabuľka č. 15. Formulár č. R 6 – Akčný plán na roky 2016 - 2017

Akčný plán pre oblasť Hospodárska oblasť			
Opatrenie, aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie
1.2 Rozvoj technickej infraštruktúry, Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov Obchodná a Družstevná ulica v obci Závada	2016-2017	Starosta obce Závada	Program rozvpja vidieka, IROP
1.2 - Rozvoj technickej infraštruktúry – Vybudovanie kamerového systému	2017	Starosta obce Závada	Štátne zdroje financovania

Zdroj: Obec Závada

Akčný plán pre prioritnú oblasť Sociálna oblasť 2016 2017

Tabuľka č. 16 Formulár č. R 6 – Akčný plán na roky 2016 - 2017

Akčný plán pre oblasť Sociálna oblasť			
Opatrenie, aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie
2.1.2 Prevencia kriminality – realizácia preventívnych a osvetových aktivít	2017	Starosta obce Závada	Štátne zdroje financovania

Zdroj: obec Závada

Akčný plán pre prioritnú oblasť 01 Environmentálna oblasť 2016-2017

Tabuľka č.17 Formulár č. R 6 – Akčný plán na roky 2016 - 2017

Akčný plán pre oblasť Environmentálna oblasť			
Opatrenie, aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie
*** oblasť bez projektu s realizáciou v danom období			

Zdroj: obec Závada

5. FINANČNÁ ČASŤ

Pre **finančný plán** je potrebné vychádzať zo súčasných podmienok a očakávaných predpokladov získavania zdrojov na realizáciu programu. Odhad realizácie programu bude vychádzať zo všeobecne očakávaných zdrojov:

a) **verejné financie, t.j. rozpočet obce**

b) **fondy EÚ: PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA SR 2014 - 2020 Opatrenie 7: Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach**

c) **ďalšie zdroje**

- zdroje BBSK
- vlastné (predaj, nájom alebo vloženie majetku)
- externé zdroje (štátny rozpočet, zvyhodnené úvery finančných inštitúcií)
- súkromné zdroje (fyzické a právnické podnikateľské subjekty, cirkev alebo združenia)

Indikatívny finančný plán špecifikuje pre každú prioritu a na každý rok finančný prídel. Ide o finančný prídel plánovaný ako príspevok z každého fondu, iných finančných nástrojov (pokiaľ priamo prispievajú k príslušnému finančnému plánu), ako aj o celkovú výšku verejných a odhadovaných súkromných zdrojov, ktoré zodpovedajú podielu každého jednotlivého fondu.

Dôležitým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú **prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie**. Možnosť získať verejné finančné zdroje z rozpočtu Európskej únie a rozpočtu Slovenskej republiky je často viazaná na schopnosť obce spolufinancovať projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Pomoc zo štrukturálnych fondov je určená regiónom a oblastiam, ktoré vykazujú nízku úroveň hospodárskeho rozvoja. Podľa platných pravidiel Európskej únie sú podporované tie regióny, ktoré zodpovedajú ekonomicky a geograficky stanoveným cieľom štrukturálnej politiky.

Ďalšími možnosťami financovania projektov disponujú ministerstvá, Banskobystrický samosprávny kraj a rôzne súkromné alebo vládne nadačné fondy na území Slovenska či iných štátov. Bankové inštitúcie poskytujú okrem komerčných úverov a pôžičiek i podporné programy pre spolufinancovanie rozličných projektových zámerov.

Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov

Financovanie jednotlivých projektov bude viaczdrojové, pričom bude závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa opierať o zdroje obce, štátu, EÚ, VÚC a súkromné zdroje, zdroje cirkví a tretieho sektora. Vyčíslenie jednotlivých zámerov bolo stanovené kvalifikovaným odhadom, prieskumom a taktiež sa vychádzalo z existujúcich výkazov výmer/rozpočtov projektantov. Finálne podoby budú súčasťou ŽoNFP a budú vychádzať najmä z procesu verejného obstarávania.

Tabuľka č.18. Formulár č. F 3 - Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie							
Projekt	Celkové náklady (EUR)	Verejné zdroje v EUR					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
1.4.1	200 000	160000	25000	5000	0	200000	10000
1.2.1	400000	350000	35000	10000	5000	400000	0
1.3.1	246000	209100	36900	0	0	246000	0
1.3.2	150000	130000	10000	7000	2000	150000	1000
1.2.2	100000	85000	10000	5000	0	100000	0
1.3.3	100000	80000	10000	4000	2000	100000	4000
1.4.2	330000	295000	15000	15000	2000	330000	3000
1.3.4	100000	85000	10000	4000	0	100000	1000
1.2.3	100000	70000	15000	12000	3000	100000	0
1.3.5	110000	80000	10000	17000	1000	110000	2000
3.4.1	350000	300000	40000	10000	0	350000	0
3.3.1	150000	100000	40000	8000	2000	110000	0
2.1.1	100000	80000	15000	5000	0	100000	0
Spolu	2436000	2024100	271900	102000	17000	2436000	21000

Zdroj: Obec Závada

Tabuľka č. 19 Formulár č. 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Prioritná oblasť	Rok						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Spolu v €
Hospodárska	-	150000	500000	450000	430000	306000	1836000
Sociálna	-	30000	25000	20000	20000	5000	100000
Environmentálna	-	-	-	300000	100000	100000	500000

Zdroj: Obec Závada

5.1 Systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov je nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam vo vzťahu k rozvoju obce.

Najvyššiu prioritu majú projekty, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy (SR, EÚ) a projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Do kategórie s vysokou prioritou sú zaradené projekty s oporou vo VZN obce, projekty MAS a projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením a ukončeným procesom verejného obstarávania.

Strednú prioritu majú projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania (majú oporu v programovej štruktúre operačných programov a prioritných osí EŠIF). Do kategórie 4 a 5 spadajú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez stavebného povolenia či ukončeného procesu VO).

Tabuľka č. 20 Formulár F2 - Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov (upravený pre potreby obce)

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium - Opis podmienok pre zaradenie do priority	Projekt
1	Najvyššia	<ul style="list-style-type: none"> Projekty vyplývajúce zo zákona a/alebo z legislatívy EÚ Projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu Projekty osobitného zreteľa Splnená jedna z podmienok	1.4.1, 1.2.1, 1.3.1, 1.2.2, 1.4.2, 3.4.1, 3.3.1, 2.1.1
2	Vysoká	<ul style="list-style-type: none"> Projekty vyplývajúce a podporené v rámci VZN obce Projekty s právoplatným stavebným povolením a ukončeným VO Splnená jedna z podmienok	1.3.2, 1.3.3, 1.3.4, 1.2.3, 1.3.5
3	Stredná	<ul style="list-style-type: none"> Projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania	
4	Nízka	<ul style="list-style-type: none"> Projekty definované ako zámery / v štádiu úvah.	
5	Najnižšia	<ul style="list-style-type: none"> Ostatné	

Zdroj: Obec Závada

6. Možnosti čerpania finančných prostriedkov

Obec Závada má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov stratégie Európa 2020 a prioritných oblastí Pozičného dokumentu:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EU. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť, jednak sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

- 1) posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií;
- 2) zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality;
- 3) zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH)
- 4) podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch;
- 5) podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík;
- 6) ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov
- 7) podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
- 8) podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;
- 9) podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;
- 10) investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;
- 11) zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- moderná a profesionálna verejná správa

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie fondov EÚ: Partnerskej dohody a operačných programov.

Tabuľka č. 21 Štruktúra operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	Tematický cieľ / Investičná priorita	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie (Val)	MŠVVŠ SR	1a, 10		EFRR ESF
			MH SR	1b, 3	
2	Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR	MF SR	2	KF EFRR
			7a,b,c,d,		
3	Ľudské zdroje (LZ)	MPSVR SR	MV SR	9	EFRR ESF
			8, 9, 10,		
			MZ SR	9a	
			MŠVVŠ SR	10	
4	Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR	MDVRR SR	4c	KF EFRR
			MH SR	4, 7e	
			4, 5, 6		
			MV SR	5b	
5	Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR	MK SR	6c	ESF EFRR
			8 x VÚC	5,6,7,9, 10	
			5,6,7,9, 10		
6	Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR	11		EFRR ESF
7	Technická pomoc (TP)	ÚV SR	11		EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPaRV SR			EPFRV
9	Rybné hospodárstvo	MPaRV SR			EFNRH
10	Európska územná spolupráca	*			EFRR
11	INTERACT, URBACT	*			EFRR

Priority operačných programov:

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území.

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva.

Prioritná os č. 5: Technická pomoc

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy
INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií nariadenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHKÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO
INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov
INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch
INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania.

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia.

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 1: Výskum a vývoj pre potreby inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Rozšírenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskum a inovácia) a kapacít na rozvoj excelentnosti v oblasti výskumu a inovácií a podpora kompetenčných centier, najmä európskeho záujmu

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Podpora podnikateľských investícií do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, klastrov a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách a šírenie všestranne využiteľných technológií

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov): - Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)

- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)- Investície do nových lesných technológií (čl. 27) -Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

Neprojektové opatrenia (realizácia bude zabezpečované cez národné projekty):

- Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami (LFA)
- Agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou
- Ekologické poľnohospodárstvo
- Platby za životné podmienky zvierat
- Platby Natura 2000

Interreg V-A Slovensko - Maďarsko

1. prioritná os – Príroda a Kultúra

Cieľom prioritnej osi je zvýšenie atraktívnosti prihraničnej oblasti prostredníctvom zachovania a ochrany životného prostredia a kultúrnych hodnôt.

2.prioritná os – Posilnenie cezhraničnej mobility

Cieľom prioritnej osi je zvýšenie hustoty hraničných priechodov cestnej infraštruktúry s napojením regionálnych a subregionálnych centier ako aj multimodálnych uzlov na sieť TEN-T.

3. prioritná os – Posilnenie udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a podpora pracovnej mobility

Cieľom prioritnej osi je podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a podpora pracovnej mobility integráciou cezhraničných trhov práce, vrátane cezhraničnej mobility, spoločných miestnych iniciatív na podporu zamestnanosti, informačných a poradenských služieb a spoločného zaškoľovania.

4. prioritná os – Posilnenie cezhraničnej spolupráce verejných orgánov a osôb žijúcich v pohraničnej oblasti

Cieľom prioritnej osi je posilňovanie cezhraničnej spolupráce medzi inštitúciami, inštitucionálnych kapacít verejných orgánov a zainteresovaných strán a efektívnej verejnej správy prostredníctvom podpory právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi a inštitúciami.

Švajčiarsky finančný mechanizmus – globálnym cieľom Švajčiarskeho finančného mechanizmu financovaného z prostriedkov Švajčiarskej konfederácie a štátneho rozpočtu SR je prispieť k zníženiu hospodárskych a sociálnych rozdielov v rámci rozšírenej EU ako aj v rámci SROV.

Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus - Cieľom tejto pomoci je prispieť k zmierneniu hospodárskych a sociálnych rozdielov v Európskom hospodárskom priestore prostredníctvom grantov na investičné a rozvojové projekty v nasledovných prioritných oblastiach – programech:

- Program SK02 - Prispôsobenie sa zmene klímy
- Program SK04 - Miestne a regionálne iniciatívy na zníženie národných nerovností a podporu sociálnej inklúzie
- Program SK05 - Ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva
- Program SK07 - Zelené inovácie v priemysle
- Program SK08 - Cezhraničná spolupráca

Dunajská stratégia - Dunajská stratégia podporuje spoločnú zodpovednosť krajín dunajského regiónu za ekonomický a spoločenský rozvoj krajín regiónu, prírodné a kultúrne dedičstvo. Koordinovaný prístup k spoločným problémom umožní ich efektívnejšie a nákladovo výhodnejšie riešenie a dovoľí naplno využiť nebývalý potenciál dunajského regiónu.

1. zlepšiť mobilitu a prepojenosť
2. podporovať udržateľnejšie energetické zdroje
3. podporovať kultúru a cestovný ruch, kontakty medzi ľuďmi
4. obnoviť a udržať kvalitu vôd
5. riadiť riziká v oblasti životného prostredia
6. chrániť biodiverzitu, krajinu a kvalitu ovzdušia a pôd
7. rozvíjať znalostnú spoločnosť (výskum, vzdelávanie a IKT)
8. podporovať konkurencieschopnosť podnikov
9. investovať do ľudí a zručností
10. zvýšiť inštitucionálnu kapacitu a spoluprácu
11. spolupracovať v oblasti bezpečnosti a boja proti organizovanému zločinu.

LIFE LONG PROGRAMME

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR 2012

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU

A ŠPORTU SR DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE,

SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO

ROZVOJA SR

EKOFOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme

a. Uzavretie a rekultivácia skládok

a. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody

b. Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov odpadov

B. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody

C. Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie elektrickej energie prostredníctvom využívania zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení obnoviteľných zdrojov

D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny

c. Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality

a. Ochrana prírody a krajinyovzdušia

E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd propagácia

a. Čistiare odpadových vôd a verejné kanalizácie

b. Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia

b. Vodovody

F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na

c. Protipovodňová ochrana - Opatrenia na vodnom toku zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia

d. Protipovodňová ochrana - Opatrenia mimo vodného

a. Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a toku zlepšenie stavu životného prostredia

C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva

G. Oblasť: Zelená investičná schéma

RECYKLAČNÝ FOND

WORLD MONUMENTS FUND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA

ORANGE

EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

ZELENÉ OÁZY

NADÁCIA PONTIS

7. Závěrečná část

Tabuľka č.22 Formulár č. Z 1 - Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<ul style="list-style-type: none"> • Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Závada na roky 2015 – 2020. • Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. • Dokument je vypracovaný podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC (v zmysle novely Zákona NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR 18. Júna 2014).
Spracovanie	<ul style="list-style-type: none"> • Spracovanie: spracovanie PHSR vykonala obec s Regionálnou rozvojovou agentúrou pre rovoj Stredného Poiplia v partnerstve s poradenskou spoločnosťou, ktorá bude koordinovať proces tvorby PHSR a zabezpečovať dodržiavanie metodických postupov. • Autorský kolektív: členovia obecného zastupiteľstva • Obdobie spracovania: júl 2015 – december 2015. • Riadiaci tím: • Pracovná skupina: starosta obce, zástupca starostu obce, kontrolór
Prerokovanie	<ul style="list-style-type: none"> • Prerokovanie v orgánoch samosprávy: obecné zastupiteľstvo • Verejné pripomienkovanie: od 27.11.2015 – 12.12.2015 • Posudzovanie SEA – nerelevantné.
Schválenie	<ul style="list-style-type: none"> • Návrh na uznesenie zastupiteľstva.

8. Prílohy

Príloha č. 1 – Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Tabuľka č. 23 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTA A EKONOMICKÁ AKTIVITA

Kategórie údajov		Počet respondentov	Podiel respondentov
Pohlavie:	Žena	32	52,4 %
	Muž	29	47,5 %
Vek:	Do 18 rokov	0	0 %
	18– 24	5	8,3 %
	25- 49	14	22,9 %
	50- 59	21	34,3 %
	60- 69	12	19,7 %
	Nad 70	9	14,8 %
Dosiiahnuté vzdelanie:	Bez vzdelania	0	0 %
	Základné	2	3,4 %
	Stredné bez maturity	16	26,2 %
	stredné s maturitou	22	35,9 %
	Vysokoškolské I. stupňa	12	19,7 %
	Vysokoškolské II. a III. stupňa	9	14,8 %
Ekonomická aktivita	Súkromný podnikateľ	5	8,2 %
	SHR	0	0 %
	Pracujúci doma	4	6,8 %

Zamestnaný v privátnom sektore	12	19,9 %
Zamestnaný vo verejnej sfére	7	11,6 %
Nezamestnaný	11	18,2 %
Dôchodca	17	27,9 %
Invalid	1	1,7 %
Študent	4	5,7 %
Na materskej dovolenke	0	0 %
Iné	0	0 %

2. S čím ste vo Vašej obci nespokojný a či Vám v obci niečo absentuje, čo by sa malo zrealizovať v obci v rokoch 2015- 2020:

2.1 V škále od 1 do 5 uveďte ako ste spokojný s poskytovaním služieb vo Vašej obci a ako hodnotíte aspekty kvality života v obci. (1 – veľmi spokojný, 5 – veľmi nespokojný)

Tabuľka č. 24

Kategoríe údajov	Hodnotenie spokojnosti / počet respondentov					Podiel respondentov %
	1	2	3	4	5	
Stav miestnych komunikácií	12	5	13	10	21	100 %
Stav chodníkov	3	3	9	7	20	68,5 %
Stav verejnej zelene	14	5	3	4	5	47,3 %
Dostupnosť (časová, priestorová)	11	0	2	3	9	40,5 %
Vybavenosť obce verejnou kanalizáciou	18	8	5	4	6	66,9 %
Vybavenie obce elektrinou	41	3	13	0	0	93,1 %
Vybavenie obce plynom	29	11	7	2	4	86,4 %
Požiarňa ochrana	19	12	9	3	4	76,7 %
Zdravotné stredisko	2	5	1	9	22	63,6 %

Všeobecná zdravotná starostlivosť	4	5	3	9	22	70,1 %
Kvalita výučba na základnej škole	2	1	3	0	0	9,78 %
Možnosti športového využitia	39	11	5	3	3	100 %
Športové zariadenia	27	9	1	2	1	65,3 %
Kultúrne zariadenia	2	5	9	14	13	70,1 %
Možnosti kultúrneho využitia	15	11	6	3	5	66,9 %
Materská škola	24	12	3	5	11	89,7 %
Základná škola	0	0	3	5	7	24,5 %
Sociálne zariadenia	4	3	8	3	9	44,1 %
Domov dôchodcov/klub dôchodcov	0	2	3	9	13	44,1 %
Dom smútku	24	9	7	11	5	91,3 %
Knižnica	3	9	11	5	13	66,9 %
Dostupnosť verejného internetu	22	8	18	3	7	94,6 %
Pokrytie signálom mobilných sietí	12	14	6	2	9	70,1 %
Ponuka služieb a obchodov	23	13	9	4	8	93,1 %
Bezpečnosť a ochrana osobného majetku	14	11	8	5	14	84,8 %
Medziľudské vzťahy	12	13	8	9	14	91,3 %
Záujem obyvateľov o veci verejné	9	11	3	8	11	68,5 %
Vzťah obyvateľov k svojej veci	12	6	14	7	11	81,6 %
Iné	1	3	0	2	2	13,1 %

3. Podieľate sa osobne na skvalitňovaní života obce? Na akých aktivitách sa zúčastňujete v obci?

Tabuľka č. 25

Kategoríe údajov		Počet respondentov	Podiel respondentov	
Podieľate sa osobne na skvalitňovaní života v obci	Áno	Nie		
	15	24	39	
			63,6 %	
Na akých aktivitách sa zúčastňujete v obci	Na všetkých		12	19,6
	spoločenských		13	21,2
	Kultúrne podujatia		12	19,6
	Udržiavanie poriadku, separácia		13	21,2
	Jazdecké preteky v parkúr. skákaní		15	24,5
	MDD		15	24,5
	Mikuláš		12	19,6
	Športové		21	34,3